

POHYBLIVÉ OBRÁZKY

ÚŽASNÁ ZEMĚPLOCHA

TERRY PRATCHETT

V sérii *Úžasná Zeměplocha*
v nakladatelství Talpress dosud vyšlo:

BARVA KOUZEL
LEHKÉ FANTASTIČNO
ČAROPRÁVNOST
MORT
MAGICKÝ PRAZDROJ
SOUDNÉ SESTRY
PYRAMIDY
STRÁŽE! STRÁŽE!
ERIK
POHYBLIVÉ OBRÁZKY
SEKÁČ
ČARODĚJKY
 NA CESTÁCH
MALÍ BOHOVÉ
DÁMY A PÁNOVÉ
MUŽI VE ZBRANI
TĚŽKÉ MELODIČNO
ZAJÍMAVÉ ČASY
MAŠKARÁDA
OTEC PRASÁTEK
NOHY Z JÍLU
HRRR NA NĚ!
POSLEDNÍ KONTINENT
CARPE JUGULUM
PÁTÝ ELEFANT
PRAVDA
ZLODĚJ ČASU
NOČNÍ HLÍDKA
POSLEDNÍ HRDINA
PODIVNÝ REGIMENT
ZASLANÁ POŠTA
BUCH!

Další tituly:
PORTFOLIO
KUCHAŘKA STAŘENKY
 OGGOVÉ
SVOBODNEJ NÁROD
VĚDA NA ZEMĚPLOŠE
VÝTVARNÉ UMĚNÍ
 ZEMĚPLOCHY
KLOBOUK S OBLOHOU
ULICE ANKH-MORPORKU
MAPA ZEMĚPLOCHY
SMRŤOVA ŘÍŠE – MAPA
TURISTICKÝ PRŮVODCE
 PO LANCRE – MAPA
KOBERCOVÉ
ÚŽASNÝ MAURIC
KOULE
PRŮVODCE
 PO ZEMĚPLOŠE

Terry Pratchett

**POHYBLIVÉ
OBRÁZKY**

TALPRESS

Copyright © 1990 by Terry and Lyn Pratchett

Translation © 1996 by Jan Kantůrek

Cover © 1990 by Josh Kirby

First published in Victor Gollancz Ltd.

Všechna práva vyhrazena. Žádnou část této knihy není dovoleno použít nebo jakýmkoliv způsobem reprodukovat bez souhlasu nakladatele.

ISBN 978-80-7197-513-7

*Rád bych poděkoval všem těm úžasným lidem,
kteří vznik téhle knihy umožnili. Děkuji vám.
Děkuji vám. Děkuji vám...*

Pohledte...

To je vesmír. Někdy je nazýván poslední hranicí.

(Je jasné, že nemůže existovat skutečná *poslední* hranice, protože kdyby to tak bylo, nebylo by za ní už nic, s čím by mohla *hraničit*, a v tom případě by byla poslední hranicí vlastně ta předposlední, i když...)

A proti záplavě hvězd se temně rýsuje mlhovina, obrovská a černá, v jejímž středu září jako šílenství bohů jediný rudý obr...

Pak se něco zaleskne jako odraz světla v obrovském oku, svit je na okamžik zastřen pádem obrovského víčka, temnota pohne ploutví a z vesmírného chaosu vypluje Velká A'Tuin, vesmírná želva.

Na jejích zádech stojí čtyři sloni. Na sloních hřbetech, lemována krajkou krajopádu, ohřívána malým obíhajícím sluncem a otáčející se kolem majestátních hor zmrzlého středu, leží Zeměplocha – svět a zrcadlo světů.

Je téměř neskutečná.

Skutečnost není digitální, není to stav typu vypnuto-zapnuto, ale je analogická. Je to něco *postupného*. Jinými slovy skutečnost je vlastnost, kterou mají věci stejně jako například hmotnost. Tak třeba někteří lidé jsou mnohem skutečnější než jiní. Odhaduje se, že na jakékoliv libovolně zvolené obydlené planetě žije zhruba pět set *skutečných* lidí, a to je důvod, proč se neustále a naprosto nečekaně setkávají.

Zeměplocha je tak neskutečná, jak je to jen možné, abychom přitom ovšem zachovali alespoň základ reality, který jí umožní existovat.

Je dost skutečná na to, aby byla ve skutečném měřítku.

Zhruba padesát kilometrů posměrně od Ankh-Morporku narážel příboj na holý výběžek země. Písečná výspa bičovaná větrem, porostlá ostrou pobřežní travou, napůl ztracená v místech, kde se Kruhové moře setkávalo s Okrajovým oceánem.

Sám pahorek byl vidět na kilometry. Nebyl příliš vysoký, ale ležel mezi dunami jako obrácený člun nebo velmi nešťastná velryba a byl porostlý zakrslými stromy. Pokud se tomu déšť dokázal jen trochu vyhnout, nepršelo tu. Přestože vítr neustále modeloval okolní duny a měnil je k obrazu svému, pahorek se svým kamenným základem zůstával k jeho pokusům netečný.

Celá staletí se v těchto místech neměnilo nic, jen písek.

Až do tohoto okamžiku.

Na dlouhém oblouku pláže byla postavena hrubá chatrč z naplaveného dřeva, i když výraz „postavena“ by pravděpodobně urážel zkušené stavitele všech primitivních chatrčí v průběhu staletí. Kdyby její autor nechal moře, aby dřevo navršilo po svém, bylo by asi odvedlo mnohem lepší práci.

Uvnitř té chatrče právě zemřel stařec.

„Oh,“ prohlásil. Otevřel oči a rozhlédl se kolem sebe. V posledních deseti letech už neviděl jako dřív.

Pak spustil když ne skutečné nohy, tak alespoň *vzpomínku* na své nohy z lůžka z mořských řas a vstal. Vyšel ven do azurově modrého rána. Mile ho překva-

pilo, když zjistil, že má na sobě stále ještě zbytky obřadního roucha – potrhané a špinavé, nicméně nezaměnitelné – temně rudý plyš se spoustou zlatých šňůr, zapínaných na olivky, a s bohatou zlatou výšivkou. Takže i šaty umírají s námi, pomyslel si, ale možná že se člověk po smrti obleče silou vůle už jenom ze zvyku.

Zvyk ho také dovedl k hromadě dřeva vedle chatrče. Jenže když se pokusil sebrat pár suchých větví, ruce mu jimi prošly.

Zaklel.

Teprve v té chvíli si všiml postavy, stojící těsně u vody, která se kochala pohledem na moře. Opírala se o kosu. Vítr jí nadouval široký černý plášť.

Pomalu se belhal směrem k ní, ale pak si vzpomněl, že je mrtev, narovnal se a vykročil svižným krokem. Svižným krokem už nešel několik desetiletí, ale bylo úžasné, jak rychle se vám tyhle věci vracejí.

Než došel do půli cesty, černá postava na něj promluvila.

DÁKIN RIBOBE, řekla.

„To jsem já.“

POSLEDNÍ STRÁŽCE BRÁNY.

„No, asi ano.“

Smrť zaváhal.

TAK CO, ANO, NEBO NE? řekl.

Dákin se poškrabal na nose. Samozřejmě, pomyslel si mimochodem, musíte být schopný dotknout se sám sebe i po smrti, jinak byste se asi rozsypali.

„V *technickém slova smyslu*, by měl být Strážce vždycky jmenován Nejvyšším knězem,“ řekl. „Jenže posledních tisíc let žádný Nejvyšší kněz neexistoval. Podívejte, já se to prostě naučil od starého Tenta, který tady žil přede mnou. Ten mi prostě jednoho

dne řekl: ‚Dákinge, mám takový pocit, že umírám, takže teď je to na tobě. Kdyby nezůstal nikdo, kdo by si věci dobře pamatoval, všechno by začalo nanovo a víš dobře, co by to znamenalo.‘ A to měl pravdu. Ale myslím, že něco takového bychom mohli jen těžko nazvat pravým zasvěcením.“

Zvedl pohled k písečnému kopci. „Byli jsme tady jen on a já,“ pokračoval. „A pak už jen já, kdo si pamatoval Svatý les. A teď...“ najednou zvedl obě ruce k ústům.

„Je po všem!“

ANO, přikývl Smrť.

Kdybychom řekli, že Dákinu Ribobemu přeběhl po tváři záchvěv paniky, protože jeho tvář se v tom okamžiku nacházela o několik metrů dál a nesla křečovitý úsměv, který jako by naznačoval, že konečně pochopila pointu celého vtipu. Jeho duch však byl plný obav.

„Podívejte se,“ začal spěšně, „věc je v tom, že sem nikdy nikdo nepříjde, rozumíte, s výjimkou nějakého toho rybáře z vedlejší zátoky. Jenže ti tady vždycky nechají rybu nebo dvě a utečou, protože jsou hrozně pověřiví. Abych se vydal někam do světa a hledal si učedníka nebo co, to nešlo, protože jsem musel udržovat oheň a odříkávat modlitby...“

ANO.

„...je to fakt velká zodpovědnost, když je člověk jediný, kdo ví co a jak...“

ANO, přikývl Smrť znovu.

„Heleďte, ne že bych se vás pokoušel nějak ovlivnit...“

NE.

„Tedy, chtěl jsem říct, doufal jsem tak nějak, že tady někdo ztroskotá nebo co, nebo se sem vypraví

hledat poklad a já mu to vysvětlím, stejně jako to starý Tento vysvětlil mně, naučím ho modlitby, a než umřu, všechno se vyjasní...“

ANO?

„Předpokládám, že by to nešlo, abych tak nějak...“

NE.

„Hned jsem si to myslel,“ pokýval Dákin smutně hlavou.

Upřel oči na vlny, které se rozbíjely o pláž.

„Támhle o kousek dál bývalo kdysi obrovské město,“ řekl. „Támhle, co je to moře, myslím. Když je rozbouřené, můžeš ještě dneska slyšet, jak tam dole v hlubinách zvoní staré dobré chrámové zvony.“

JÁ VÍM.

„Rád jsem tady sedával za bouřlivých nocí a poslouchal. Vždycky jsem si představoval, že tam dole žijí mrtví lidé a ti taky zvoní na ty zvony.“

A TEĎ UŽ MUSÍME JÍT.

„Starej Tento tvrdil, že tady pod těmi kopci je něco, co dokáže přimět lidi, aby se chovali úplně jinak. Prý jim to vkládá do hlav a myšlenek podivné touhy,“ pokračoval Dákin, který jen velmi nerad následoval postavu odcházející zvláštním plíživým krokem. „Mě nikdy nic divného nenapadlo.“

ALE TY SES PŘECE MODLIL, řekl Smrť a luskl prsty.

Kůň se přestal pást na řídké žluté trávě na okraji dun a pomalým klusem se vydal ke Smrťovi. Dákina překvapilo, že nechával v písku otisky obyčejných okovaných kopyt. Byl by očekával spíš něco jako jiskřičky nebo spečenou lávu.

„Ehm,“ odvážil se po chvílce, „mohl byste mi říct, tedy jaksi... co bude teď?“

Smrť mu to řekl.

„Myslel jsem si to,“ přikývl zachmuřeně Dákin.

Hranice, která celou noc hořela nahoře na kopci, se teď v záplavě popela sesula. V popelu však stále ještě doutnalo několik žhavých uhlíků.

Brzo však zhasnou i ty.

....

...

.

Právě zhasly.

.

..

...

....

Celý den se nic nedělo. Pak se v dolíku na úpatí smutného kopce pohnulo několik písečných zrněk a zanechalo po sobě malou jamku.

Něco se objevilo. Něco neviditelného. Něco veselého, sobeckého a úžasného. Něco tak nepolapitelného jako myšlenka, protože ono to vlastně nic jiného nebylo. Velmi divoká myšlenka.

Bylo to tak staré, že na změření věku by nestačil žádný kalendář stvořený člověkem, a v tomto okamžiku to mělo jen vzpomínky a potřebu. Pamatovalo si to vlastní život v jiném čase a jiných vesmírech. Potřebovalo to lidi.

Zvedlo se to ke hvězdám, měnilo to tvar a vytvořilo něco jako kouřovou spirálu.

Na obzoru se třpytila světla.

Milovalo to světla.

Několik vteřin je to pozorovalo a pak, podobně neviditelnému šípu, vystřelilo velkým obloukem šikmo vzhůru a s rostoucí rychlostí zamířilo k městu.

Mělo to rádo i *akci*...

Pak uběhlo několik týdnů.

* * *

Říká se, že všechny cesty vedou do Ankh-Morporku, největšího z měst Zeměplochy.

No, alespoň je takové rčení, *že se říká*, že všechny cesty vedou do Ankh-Morporku.

Není to pravda. Všechny cesty vedou z Ankh-Morporku, ale občas po nich lidé chodí špatným směrem.

Básníci se už dávno vzdali marné snahy popsat tohle město. V současné době se ho pokoušejí ti chytřejší z nich alespoň omluvit. Říkají, no, možná že *má* trochu silnější osobitou vůni, možná že *je* trochu přelidněné, třeba by tak *opravdu* vypadalo peklo, kdyby v něm uhasili ohně a ustájili na rok stádo krav trpících průjmem, ale na druhé straně musíte připustit, že je plné ryzího, vibrujícího a dynamického *života*. A to je pravda, bez ohledu na to, že to říkají básníci. Ale lidé, kteří nejsou básníky, říkají ‚a co?‘. Matrace občas bývají taky plné života a nikdo o nich nepíše ódy. Občané nenáviděli život ve městě a ti, kteří byli tu a tam přinuceni vytáhnout z jeho hradeb za obchodem, dobrodružstvím nebo, a to nejčastěji, když překročili některý z jeho zákonů, už se nemohli dočkat, až se do města vrátí a zase si ten život pěkně znenávidí.

Na zadní strany vozů si často připevňovali tabule s nápisem: Ankh-Morpork – Užívej ho plnými douškami, nebo se v něm utop. Někteří mu říkají Velká Vahúni – podle toho ovoce.*

Právě proto nechal vládce města vybudovat ko-

* Pozn. autora.: *To je to ovoce, které dozrává jen v některých částech pekelně vyschlého Jakazačistánu. Je skoro sedm metrů dlouhé, pokryto ostrými trny barvy ušního mazu a páchne jako mravenečník, který požil nějakého velmi zkaženého mravence.*

lem města hradby, aby dal ostentativně najevo, že cítí se svým lidem a chce udržet cizince daleko od něj. Jenže Ankh-Morpork se cizinců nebál. Ve skutečnosti město cizince vítalo, alespoň ty, co měli dostatek peněz, které byli ochotni utratit.* Město přežilo záplavy, požáry, nájezdy divokých hord, revoluce i draky. Někdy pouhou náhodou, to je nutno připustit, ale prostě a jednoduše je přežilo. Optimistický a nezničitelně korupční duch města dokázal odolat čemukoliv...

Zatím.

Práásk!

Výbuch vyrazil všechna okna i dveře a pobořil většinu krbových komínů.

Bylo to něco, co v ulici Alchymistů čekáte. Lidé v nejbližším sousedství dávali *přednost* výbuchům, které jste poznali okamžitě a jež byly hned pryč. Byly

* Pozn. autora: *Abychom řekli pravdu, byla upravena i nová vydání původní proslulé publikace „Průvodce Ankh-Morporkem“, sepsaná cechem obchodníků. Kniha, která se jmenuje „Vítejte do Ankh-Morporku – města tisíce zázraků“, teď obsahuje celou novou kapitolu nazvanou Jste barbarský útočník?, ve které je návod, jak si nejlépe užít noční život, typicky lidové zvyky jako třeba smlouvání na bazaru nebo dobrodružství ve čtvrti kapsářů. Pod hlavičkou Jako doma je výčet restaurací, které podávají kvalitní kobyli mléko a yačí puding. A mnoho z těch vandalů s koňským chvostem na helmici přiklusal do své prochladlé jurty s utkvělou myšlenkou, že něco není v pořádku. Nemohli pochopit, proč jsou mnohem chudší a proč si z cest přivezli řídký koberec, který pouští barvu, litr nepoživatelného vína a růžového plyšového oslíka se slamáčkem na hlavě.*

rozhodně mnohem lepší než zápachy, které se za vámi plížily často velmi zákeřně.

Výbuchy byly součástí místního panorámatu, tedy alespoň toho, co z něj zbývalo.

A tenhle výbuch byl skutečně velmi kvalitní i podle měřítek místních znalců. V záplavě černého dýmu žhnulo ohnivé rudé srdce, a to se vidí jen velice zřídka. Kusy napůl roztopených cihel byly roztopenější než obvykle. Výbuch na většinu okolních znalců udělal opravdu dojem.

Práásk!

Minutu, možná dvě po explozi se z černé a nepravděpodobné díry, kde bývaly dveře, vyplížila postava. Vlasy jí shořely a zbytky šatů, které ještě měla na sobě, doutnaly.

Postava se dopotácěla k malému zástupu, který obdivoval místo zkázy, a pravděpodobně náhodou položila ruku na rameno prodavače masových pirohů a párků v rohlíku, přezdívaného Aťsepicnu, který měl vzácný dar objevit se kdekoliv, kde kynula šance na prodej zboží.

„Hledám slovo,“ prohlásila ohořelá postava zasněně. „Mám to na špičce jazyka.“

„Puchejř?“ pokusil se Aťsepicnu.

Pak se ke slovu přihlásil jeho obchodní smysl. „Po tak strašlivé zkušenosti,“ dodal a pozvedl plato plné organických odpadků tak vychvalovaných, že by člověk téměř uvěřil v jejich vlastní inteligenci, „potřebujete dopřát svému žaludku pár teplých pirohů –“

„Nene, ne, puchýř to není. Je to to, co řeknete, když něco objevíte. Vyběhnete do ulic a křičíte to,“ blábolila naléhavým tónem postava, ze které ještě tu a tam stoupaly obláčky kouře. „Speciální slovo,“ dodala a čelo se jí pod vrstvou sazí nakrčilo.

Dav, který, ač nerad, pochopil, že v nejbližší době k dalším výbuchům nedojde, se začal stahovat kolem. Tohle vypadalo jako skoro stejně kvalitní zábava.

„Jo, máte pravdu,“ přikývl starší muž a začal si nacpávat dýmku. „Běžíte po ulici a křičíte ‚Hoří! Hoří!‘,“ prohlásil a zatvářil se vítězoslavně.

„To taky není ono...“

„Nebo ‚Pomóc!‘, nebo –“

„Ba ne, počkejte,“ ozvala se najednou jedna žena s košíkem ryb na hlavě. „Má pravdu. Na to je úplně zvláštní slovo. Je cizí.“

„No bodejť, richtig,“ kýval horlivě hlavou její soused. „Speciální cizí slovo pro lidi, kteří něco objevili. Vymyslel ho nějaký cizí mákoš ve vaně –“

„No, abych vám řekl, co si o tom myslím já,“ ozval se muž s dýmku a připálil si o alchymistův doutnající klobouk, „tak já nevidím důvod, proč by měli lidi v tomhle městě pobíhat po ulici a vykřikovat cizí slova jenom proto, že se zrovna koupou. Vždyť se na něj podívejte, on se ani nekoupe. Potřeboval by vanu, to jo, ale žádnou nemá. Tak proč by měl běhat po ulicích a vykřikovat nějaké cizí slovo? Máme spoustu vlastních dobrých slov na vykřikování.“

„Třeba jaký?“ zeptal se Aťsepicnu.

Kuřák dýmky zaváhal. „Nó,“ řekl nakonec, „třeba... ,něco jsem objevil‘ ... nebo ‚hurá‘...“

„Ne, já myslím toho magora, on byl odněkud z Tsortu, nebo tak nějak. Byl ve vaně, najednou ho něco napadlo, vyskočil z koupele, pádil po ulici a křičel.“

„A křičel co?“

„Co já vím? Asi ‚dejte mi někdo ručník!‘.“

„No, myslím si, že by určitě ječel, kdyby si zkusil něco podobného u nás, co?“ šklebil se vesele Aťsepicnu. „Tak a teď, dámy a pánové, mám taky křehoučké

párky v rohlíku, které vám padnou do žaludku jako –“
„Heuréka,“ prohlásil učouzenec a kýval se sem a tam.

„A co je s tím?“ podíval se na něj Aťsepicnu.

„No to je to slovo. Heuréka.“ Na černé tváři se usadil starostlivý výraz. „Znamená to ‚Mám to!‘.“

„Máš co?“

„*To*. Konečně *to* mám. Osmocelulózu. Úžasná věcicka. Držel jsem ji v ruce. Jenže jsem ji podržel příliš blízko k ohni,“ prohlásila postava užaslým tónem člověka, který zažil šok. „Velice důležité. Musím si zapsat všechny velmi důležité údaje.“ Načež se otočila a potácivým krokem zmizela v kouřících troskách.

Aťsepicnu ji zvědavě pozoroval.

„Tak by mě zajímalo, o čem to vlastně mluvil,“ řekl nakonec spíš sám pro sebe. Pak ale pokrčil rameny a zvedl hlas v hlasitém vyvolávání. „Pirožky! Horké párky! V rohlíku! Všechno maso dokonale čerstvé! Čuníci si nestačili všimnout, že je melou!“

Lesklá neposedná myšlenka z písečného kopce od moře to všechno pozorovala. Alchymista ani netušil, že tam něco jako myšlenka je. Věděl jedině to, že má dnes výjimečně dobré nápady.

Teď myšlenka pronikla do mozku prodavače párků a pirohů.

Znala i takovéhle myšlení. Přímo je milovala. Člověk, který dokázal prodávat pirohy a párky podobné noční můře, dokázal prodávat i sny.

Myšlenka si spokojeně poskočila.

Na vzdáleném písečném vrchu zavířil vítr v hraniče studeného popela.

O něco níž, na úbočí vrchu, v místě, kde zápasil

o život zakrslý jalovec, se začal sesouvat malý pramínek písku.

Práásk!

Na stůl Vzoromila Výsměška, nového arcikancléře Neviditelné univerzity, se snesl závoj jemného omítkového prachu právě ve chvíli, kdy si pokoušel uvázat před zrcadlem jednoho zvláště vzdorovitého motýlka.

Podíval se k oknu, jehož spodní půle byla zasklená matovým sklem. Nad horním Ankh-Morporkem se vznášel oblak hustého dýmu.

„Kvestóór!“

Udýchaný kvestor se objevil během několika vteřin. Hlasité zvuky ho vždycky znervózňovaly.

„To dělají alchymisté, pane,“ lapal po dechu.

„To už je tenhle týden potřetí. Mizerní prodavači rachejtlí!“ zabzučel vztekle arcikancléř.

„Obávám se, že máte pravdu, pane,“ souhlasil kvestor.

„Co si o sobě ta pakáž myslí? Proč dělají takový kravál?“

„To vám opravdu neřeknu, pane,“ odpověděl kvestor, kterému se pomalu vracel dech. „Alchymie mě nikdy nezajímala. Je všeobecně příliš... příliš.“

„Nebezpečná,“ prohlásil arcikancléř rozhodným hlasem. „Je třeba míchat v ní spoustu různých podezřelých věcí a odříkávat zbytečné množství podivných slov, znáte to: ‚a co by se teď tak asi stalo, kdybychom do toho přidali kapku téhle žluté vodičky?‘ a pak chodíte čtrnáct dní bez řas a bez obočí.“

„Já jsem chtěl říci, že je spíš nepraktická,“ ozval se kvestor. „Oni se pokoušejí udělat věci tím těžším způsobem, a přitom máme k dispozici jednouchou magii pro všední den, že?“

„Já mám pocit, že se nějak pokoušejí vyléčit kámen mudrců nebo co,“ odfrkl si pohrdavě arcikancléř. „Podle mého je to všechno naprostá pitomost, to si myslím já. V každém případě pro dnešek jsem skončil.“

Arcikancléř se začal opatrně sunout k východu, ale kvestor na něj zamával svazkem papírů.

„Ještě než odejdete, arcikancléři,“ jeho hlas zněl dost zoufale, „napadlo mě, že byste mohl podepsat pár –“

„Teď ne, člověče,“ vyštěkl na něj arcikancléř. „Mám se sejít s tím chlápkiem kvůli tomu koni!“

„Cože?“

„Správně.“ Dveře se zabouchly.

Kvestor na ně chvíli zíral a pak si ztěžka povzdechl.

Neviditelná univerzita měla v minulých letech už všechny možné druhy arcikancléřů. Velké, malé, mazané, mírně nepřičetné, výjimečně přičetné – ti všichni přicházeli, sloužili nějaký čas – v některých případech tak krátce, že se nepodařilo ani namalovat jejich oficiální portrét a zavěsit jej do Velké síně – a umírali. Nejstarší mág v magickém světě má zhruba stejnou naději, že se dožije dlouhého věku, jako ten, kdo by se chtěl projíždět na houpacím koni minovým polem.

To ovšem z kvestorova pohledu celkem nic neznamenalo. Jméno se prostě občas změnilo, ale důležité bylo, že arcikancléř neustále existoval, a nejdůležitější povinností každého arcikancléře, alespoň tak to kvestor viděl, bylo podepisovat listiny, a nejlépe, aniž je četl.

Tenhle byl jiný. Tak především málokdy se na univerzitě vůbec objevoval a když, tak většinou proto, aby si převlékl zablácené a potrhané šaty. Navíc křičel na lidi. Obvykle na kvestora.

A přece, v té době to vypadalo jako skvělý nápad,

zvolit arcikancléře, který na půdu Neviditelné univerzity nevstoupil dobrých čtyřicet let.

Jednotlivé magické řády byly plné vzájemné řevnivosti a vedly mezi sebou neustálé malicherné, neúspěšné a zbytečné šarvátky. Z toho důvodu se výjimečně a pro jednu starší mágové shodli na tom, že univerzita teď potřebuje především období klidu, aby řády mohly svá spiknutí, intriky a lsti připravovat alespoň nějakou dobu nerušeně a v pokoji. Pátrání v rejstříku mágů vyneslo na světlo Výsměška Hnědého. Ten, když ve výjimečně mladém věku sedmadvaceti let dosáhl hodnosti mága sedmého stupně, opustil univerzitu, aby, jak uvedl, dohlédl na rodinný majetek kdesi daleko na venkově.

Zdálo se, že je to ideální muž.

„Takového chlapa potřebujeme,“ souhlasili všichni. „Dá to tady do pořádku. Nové koště. Venkovský mág. Návrat ke kouzlům myslivosti, k těm kořenům magie. Bodrý starý brach s dýmkou a přimhouřenýma, veselýma očima. Takový ten venkovský mudrc, který pozná jednu kytku od druhé, rozumí si v lese s každým zvířetem, ptákem nebo broukem a je bratrem a přítelem celému světu. Pravděpodobně spává pod širým nebem. Neudivilo by nás, kdyby rozuměl větru. Umí pojmenovat všechny stromy, na to vsadte krk. A rozmlouvá s ptáky jejich vlastní řečí.“

Vyslali posla. Výsměšek Hnědý si zhluboka povzdechl, vyprskl několik peprných nadávek, po krátkém hledání našel svou magickou hůl, která v zahradě podpírala strašáka, a vydal se na cestu.

„A kdyby s ním náhodou byly nějaké potíže,“ dodávali si mágové v hloubi svých lbí, „zbavit se člověka, který rozpráví se stromy, to by měla být *velmi* jednoduchá záležitost.“

Pak dorazil na univerzitu a ukázalo se, že Výsměšek Hnědý skutečně hovoří k ptákům. Přesněji řečeno na ně křičel a jeho slova obvykle zněla: „Aby ti křídla uhnula, ty ksindle!“

Všechna zvířata, ryby i ptáci Výsměška Hnědého skutečně znali. Jejich vztah k němu byl tak vyhraněný, že v okruhu zhruba třiceti kilometrů kolem jeho pozemků se při spatření špičatého klobouku ukrývali, dávali na útěk, nebo ve výjimečných případech na něj podnikali sebevražedné útoky.

Během dvanácti hodin od svého příjezdu stačil Výsměšek ustát v příručním skladu hlavního majordoma smečka loveckých draků, několikrát vystřelit ze své obávané kuše na havrany hnízdící pod střechou Věže umění, vypít tucet lahví jednoho z nejlepších ročníků červeného vína a ve dvě ráno se překulit do své postele za zpěvu písně, která se skládala ze slov, jejichž význam si většina starších magů musela najít ve výkladovém slovníku.

Vstal v pět ráno a vyrazil na lov kachen, které hnízdily na univerzitním pozemku.

Vrátil se a stěžoval si každému, koho potkal, že v okruhu šesti kilometrů nenašel jediný slušný pstruhový potok. (V řece Ankh se pochopitelně rybařit nedalo, protože když jste chtěli dostat háček pod hladinu, museli jste ho tam zašlápnout nohou.)

A ke snídani si poručil pivo.

A vyprávěl *vtipy*.

Na druhé straně, pomyslel si kvestor, alespoň se nezajímá, a tedy neplete do každodenního běhu univerzity. Výsměšek Hnědý se nezajímal o běh ničeho, pokud to nebyla smečka loveckých draků. Cokoliv, na co jste nemohli vystřelit šíp, chytit to do oka nebo zaseknout, nepovažoval za důležité.

Pivo ke snídani! Kvestor se otrásl. Mágové se většinou dostávali do své nejlepší formy kolem poledne a snídane ve Velké síni bývala tichá, křehká záležitost, rušená jen občasným odkašláním, tichými kroky sloužících a občasným zasténáním. Lidé, kteří se hlasitými výkřiky dožadovali nadívaných ledvinek, jelit a piva, tady byli zjevem novým a naprosto nevídaným.

Jediná osoba, která se toho děsivého člověka nelekla, byl staříčkový Rumpál Žička, který nedávno slavil stotřicáté narozeniny a trpěl naprostou hluchotou. Byl specialistou na pradávňá kouzelná písma a za vhodný rozjezd do nového dne považoval trochu konverzace. Podařilo se mu vstřebat ten fakt, že nový arcikancléř patří k těm chlapíkům, co milují ježky a pěstují si doma kavku, a že bude trvat přinejmenším nějaký ten týden, než se vpraví do věci. Rumpál Žička s ním tedy zatím navazoval velmi civilizované a společensky bezchybné rozhovory, založené na svých velmi chabých vědomostech o přírodě a věcech kolem ní.

Věty, kterými zahajoval, pak vypadaly zhruba takto:

„Předpokládám, hmm, že to musí být pro vás, hmm, velká změna, když můžete spát ve skutečné posteli, hmm, místo pod, hmm, hvězdami, co?“ Nebo: „Tyhle věcičky tady, hmm, těm se říká nože a vidličky, hmm.“ Nebo: „Tahle zelenina na míchaných vejcích, hmm, mohla by to být petrželka, hmm, co myslíte?“

A protože arcikancléř málokdy věnoval pozornost věcem, které kdokoliv říkal během jídla, a Žička si nevšiml, že mu Výsměšek vůbec neodpovídá, vycházeli spolu skvěle.

Jenže kvestor měl jiné starosti.

Tak například alchymisty. Alchymistům nesmíte nikdy věřit. Jejich mysl je příliš vážná.

Práask!

A to byl poslední výbuch. Pak následovala celá řada dní, v nichž se neozvala jediná exploze. Město se zase uklidnilo, a to byla velká a velmi hloupá chyba.

Kvestor si totiž neuvědomil jednu věc, a totiž, že když už se neozývají další výbuchy, neznamená to, že jejich původce přestal dělat to, co dělal. To znamenalo pouze jediné, že to začal dělat *správně*.

Byla půlnoc. Na pláži se tříštil příboj a nechával po sobě v noční temnotě lehce fosforeskující stopu. Kolem prastarého pahorku se však jeho zvuk tlumil, jako by pronikal několika vrstvami sametu.

Otvor v písku už byl poměrně velký.

Kdybyste k němu přiložili ucho, měli byste dojem, že z něj zaznívá potlesk a jásot.

Stále ještě byla půlnoc. Nad kouřem a smogem Ankh-Morporku tiše plul měsíc a děkoval svému stvořiteli, že mezi ním a městem leží několik tisíc kilometrů prázdného nebe.

Zasedací síň cechu alchymistů byla úplně nová. Byla nová prakticky neustále. V posledních dvou letech byla výbuchy čtyřikrát zničena a vždy znovu vybudována, z toho naposled bez přednáškové síně a ukázkové laboratoře, v blahé naději, že by to mohlo pomoci.

Dnes večer se do budovy postupně vplížilo několik téměř maskovaných osob, které se ostražitě rozhlížely na všechny strany. Několik minut na to, co

dorazila poslední z nich, světla v oknech nejvyššího poschodí potemněla a pak zhasla.

No tedy skoro zhasla.

Něco se tam dělo. Na krátkou chvíli zaplnily okno podivné záblesky. Následoval mírný jásot.

Se světelnými záblesky se ozval podivný zvuk. Tentokrát to nebyl výbuch, ale podivné mechanické předení, podobné předení kočky na dně plechového bubnu.

Znělo to jako *klikaklikaklikaklikaklika... klik.*

Záblesky i podivné cvakání trvaly několik minut a ozývaly se do nich nadšené výkřiky. Nakonec jakýsi hlas řekl: „A to je pro dnešek všechno, lidičky.“

„To je všecko? A co je to všecko?“ prohlásil Patricij příštího rána.

Muž před ním se roztrásl strachem. „Opravdu nevím, vaše lordstvo,“ vypravil ze sebe. „Oni mě dovnitř nepustili. Nechali mě čekat přede dveřmi, vaše lordstvo.“

Nervózně si proplétal prsty. Patricij ho probodával pohledem. Byl to dobrý pohled a je třeba říci, že Patricij byl skvělý v jednom. Dokázal přimět lidi, aby pokračovali v řeči i ve chvíli, kdy byli přesvědčeni, že řekli naprosto všechno.

Jen Patricij věděl, kolik má ve městě špehů. Ten, který stál před ním, sloužil jako zřízenec v cechu alchymistů. Měl tu smůlu, že se nedlouho po nástupu do cechu dostal před Patricije a byl obviněn ze zlomyslné lenosti. Dobrovolně se rozhodl stát se špehem.*

* Pozn. autora: *Jediná další alternativa, kterou si mohl dobrovolně zvolit, byla, že bude vhozen do jámy plné škorpiónů.*

„To je všechno, vaše lordstvo,“ zakňoural. „Ozýval se tam ještě takový cvakavý zvuk a pode dveřmi se objevovaly nějaké záblesky. A pak ještě řekli, že je tady špatné denní světlo.“

„Špatné světlo? Jak?“

„Ehm. Nevím, pane. Prostě špatné, řekli. Že by to měli dělat někde, kde je lepší, říkali. Tvrдили prostě, že potřebují dobré světlo. Hm. A pak mi řekli, ať jdu a seženu jim něco k jídlu.“

Patricij zívá. V těch starožitných alchymistických obřadech bylo něco nesmírně nudného.

„Jistě,“ přikývl.

„Jenže oni přitom jedli před patnácti minutami,“ vychrlil ze sebe sloužící.

„Pravděpodobně to, co tam podnikali, v lidech vyvolává chuť k jídlu,“ odpověděl Patricij.

„Ano, a tu noc byla kuchyň zavřená a já musel jít a koupit od Kolíka Aťsepicnu plato pirohů a párků v rohlíku.“

„Rozumím.“ Patricij sklonil hlavu k papírům, které měl rozložené po stole. „Děkuju ti. Můžeš jít.“

„Ale víte co, vaše lordstvo?! Ono jim to chutnalo, chápete? Oni si na těch pirohách a párcích opravdu *pochutnali!*“

Skvělé bylo především to, že alchymisté měli vůbec svůj cech. Mágové byli právě tak neochotní ke spolupráci, ale ti byli naštěstí od přírody příznivci hierarchie a navíc soutěživí. Mágové *potřebovali* organizaci. K čemu by vám bylo být mágem sedmé úrovně, kdybyste se nemohl dívat svrchu na těch šest úrovní pod sebou a nevzhlížel k té osmé, kam se jednou toužíte dostat? Potřebujete další mágy, aby jste měl kým pohrdat a koho nenávidět.

Oproti tomu alchymisté byli samotáři, kteří pracovali v zatemněných laboratořích nebo hlubokých sklepeních a neustále usilovali o hlavní výhru – kámen mudrců, přeměnu olova ve zlato, nebo alespoň elixír mládí. Téměř každý alchymista byl narůžověle bledý muž se začervenalýma očima, s vousy, které nebyly ani tak vousy jako spolek jednotlivých vzájemně se podporujících chlupů. Část z nich měla navíc ten nepřítomný, vzdálený pohled, jaký mají lidé, kteří stráví příliš mnoho času v přítomnosti vařící se rtuti.

Ne že by alchymisté nenáviděli ostatní alchymisty. Většinou si jich ale nevšimli, nebo si mysleli, že jsou to mroži.

A tak jejich slabý, opovrhovaný cech nikdy neaspiroval na mocné místo mezi ostatními, jak to dělala většina cechů, například cech zlodějů, žebráků nebo vrahů, ale zato se věnoval péči o vdovy a rodiny těch alchymistů, kteří vstoupili do příliš důvěrného styku například s kyanidem draselným nebo vydestilovali nějaké zajímavé houby, vypili výslednou látku a pak sestoupili ze střechy, aby se prolétli s vílami. Ve skutečnosti vdov a siroteků mnoho nebylo, protože pro alchymisty bylo velmi obtížné stýkat se nějakou delší dobu s cizími lidmi, a všeobecně se dalo říci, že když se některý z nich oženil, bylo to jen proto, aby získal někoho, kdo by mu držel jeho kelímky a tyglíky.

Vzato kol a kolem, jediná dovednost, kterou alchymisté Ankh-Morporku spolehlivě ovládali, byla, jak proměnit určité množství zlata v menší množství zlata.

Až dodnes...

Teď je naplnilo nervózní vzrušení člověka, který neočekávaně objevil na svém bankovním kontě ob-

rovskou sumu peněz a teď neví, zda na to má upozornit ostatní, nebo prostě a jednoduše poklad sbalit a vzít nohy na ramena.

„To se nebude mágům líbit,“ prohlásil jeden z nich, drobný, váhavý mužík jménem Anišpit. „Určitě to prohlásí za magii. A dobře víte, jak se dovedou narsrat, když si myslí, že jim děláte do magie a přitom nejste mág.“

„V tom není nic magického,“ prohlásil Thomas Silverfish, prezident cechu.

„Jsou tam skřítki.“

„To není magie. To je jen obyčejný okultismus.“

„No, ale co ti salamandři?“

„To snad je normální přírodní jev. Na tom není nic zvláštního.“

„Tak dobře. Ale oni budou *stejně* tvrdit, že je to magie. Znáte je, prevíty.“

Alchymisté zachmuřeně pokyvovali hlavami.

„Jsou to reakcionáři,“ prohlásil Posílka, sekretář cechu. „Nadutí kouzlokrati! A ostatní cechy nejsou o nic lepší! Co vědí o nezadržitelném pokroku? Vůbec je to nezajímá! Všichni do posledního mohli něco takového vymyslet už před léty, a vymysleli? Ti určitě! Jen si *pomyslete*, co všechno můžeme dát lidem – můžeme dosáhnout toho, že budou žít mnohem... no, řekněme spokojeněji. Možnosti jsou nesmírné.“

„Vzdělávací,“ přikývl hlavou Silverfish.

„Historické,“ přidal se Anišpit.

„A samozřejmě bychom neměli zapomínat ani na zábavu,“ vmísil se do hovoru Hrachoboj, pokladník cechu. Byl to malý nervózní človíček. Většina alchymistů byla nervózní – pocházelo to z toho, že si nikdy nebyli jistí tím, co ta podivná bublající směs, se kterou provádějí pokusy, udělá v následující minutě.

„No, asi ano. Zřejmě by se to dalo využít pro zábavu,“ přikývl Silverfish.

„Třeba pro některá velká historická dramata,“ chytil se jeho slov Hrachoboj. „Jen si představte tu scénu! Seženete pár herců, oni to jednou zahrají a lidi na celé Zeměploše se na to budou moci dívat tolikrát, kolikrát budou chtít! Mimochodem, víte kolik se ušetří na platech hercům?“ dodal.

„Ale je třeba udělat to s vkusem,“ upozorňoval Silverfish. „Je to velká zodpovědnost, musíme dohlédnout, aby se neudělalo nic, co by nějakým způsobem...“ hlas se mu postupně vytratil. „No, vždyť víte... nic *obhroublého*.“

„Určitě se nás pokusí zastavit,“ vrtěl zachmuřeně hlavou Anišpit. „Já ty mágy znám.“

„Trochu jsem o tom přemýšlel,“ řekl Silverfish. „Světlo tady není příliš dobré. Na tom jsme se všichni shodli. Potřebujeme jasné, bezmračné nebe a slunce. A taky bychom se měli ztratit z dohledu mágům. Myslí, že znám místo, které by se nám přesně hodilo.“

„Víte, já pořád ještě nemůžu uvěřit, že děláme něco takového,“ usmál se pokřiveně Hrachoboj. „Před měsícem to byl jen takový bláznivý nápad. A teď to vážně rozjíždíme! Je to skutečně kouzelné! Ale není v tom žádná magie, víte, co myslím?“ dodal rychle.

„Není to jen tak nějaká iluze, ale *skutečná* iluze,“ pomáhal mu Anišpit.

„Nevím, jestli vás to někoho napadlo,“ ozval se najednou Hrachoboj, „ale myslím, že bychom na tom mohli taky vydělat nějaký ten šesták.“

„Ale to není důležité,“ odpověděl mu Silverfish.

„Ne, to jistě ne,“ zabručel Hrachoboj. Rozhlédl se po ostatních.

„Nemohli bychom se na to podívat ještě jednou?“

dodal stydlivě. „Klidně budu točit klikou. A... a... já vím, že jsem k tomuhle projektu celkem ničím nepříspěl, ale vymyslel jsem tyhle... tuhle... tohle.“

Vytáhl z kapsy svého roucha velký papírový sáček a postavil ho na stůl. Sáček se položil a z něj se vykutálelo několik podivných, nažloutle bílých, nadýchanych, nepravidelných koulí.

Alchymisté na ně nejistě zírali.

„Co je to?“ zeptal se nakonec Anišpit.

„Nó,“ začal Hrachoboj rozpačitě, „vezmete prostě nějakou kukuřici, ne? A nasypete ji do kelímku, nejlíp tak číslo tři, a přidáte trochu jedlého oleje, ne? Pak na ten kalíšek položíte pokličku, nebo talíř, ne? A začnete to zahřívát. Když to zahřejete dost, vybuchne to, ne? Tedy ne *doopravdy*, ale tak jako to vybuchne, a když to přestane bouchat, sundáte poklici, ne? A zjistíte, že došlo k metamorfóze kukuřice na tuhle... tohle... tyhle... věci.“ Rozhlédl se po kruhu nechápavých tváří. „Dá se to jíst,“ zamumlal napůl omluvně. „Když k tomu přidáte kousek másla a soli, chutná to jako slané máslo.“

Silverfish natáhl ruku zbarvenou chemikáliemi a opatrně si vybral jednu nadýchanou kuličku. Vložil si ji do úst a zamyšleně žvýkal.

„Já vlastně ani nevím, jak jsem na to přišel a proč jsem to udělal,“ svěřoval se kolegům Hrachoboj a začervenal se. „Přišlo to najednou, zničehonic, měl jsem takovou *myšlenku*, že je to to pravé.“

Silverfish stále žvýkal.

„Chutná to jako papírová lepenka,“ prohlásil po chvíli.

„Odpusťte,“ zabreptal Hrachoboj a pokusil se shrnout zbytek kuliček zpět do sáčku. Silverfish ho jemně zadržel.

„Jestli ti to nevadí,“ řekl a vstrčil si do úst další kuličku, „ono to má *opravdu* něco do sebe. Tak nějak se to sem hodí. Jak jsi říkal, že se to jmenuje?“

„Já to zatím nijak nepojmenoval,“ přiznal se Hrachoboj. „Říkám tomu vybuchlá zrna.“

Silverfish si vzal další kuličku. „Je legrační, jak si člověk vždycky vezme další, i když už vlastně ani nechce,“ prohlásil. „Zvláštní. Vychuchlá zrna? Dobrá. No... v každém případě, pánové, roztočme kliku ještě jednou!“

Anišpit začal přetáčet film zpět v laterně nema-gice.

„Říkal jste, že znáte místo, kde bychom mohli celý projekt uskutečnit a přitom by nás mágové neobtěžovali?“ zeptal se.

Silverfish si nabral plnou hrst pražené kukuřice.

„Je to kus cesty po pobřeží,“ vzpomínal. „Krásné a slunečné místo a dnes tam nepřijde ani noha. Není tam nic, jen větrem ošlehaný prales, starý chrám a písečné duny.“

„Chrám? Bohové se dovedou pěkně namíchnout, když –“ začal Hrachoboj.

„Podívej,“ začal Silverfish, „to místo je opuštěné celá staletí. Není tam vůbec nic. Ani lidé, ani bohové, nikdo. Jen spousta slunce a zem, a oboje čeká jen na nás. Je to naše velká příležitost, mládenci. Nedovolili nám provozovat magii, nedokážeme vyrobit zlato, nedokážeme si často ani vydělat na živobytí – tak pojďme alespoň udělat tyhle *pohyblivé obrázky*. Pojďme spoluvytvářet *dějiny!*“

Alchymisté se opřeli ve svých křeslech a bylo vidět, že trochu pookřáli.

„Jo,“ řekl Anišpit.

„Hmm, bezva,“ přidal se Hrachoboj.

„Tak na biograf,“ prohlásil Posílka a zvedl hrst kukuřičných zrn. „Jak jsi se o tom místě dozvěděl?“

„No přece, já –“ najednou se zarazil. Zatvářil se užasle. „Ani nevím,“ přiznal nakonec. „Nějak si nevzpomínám. Musel jsem o něm slyšet, a zapomněl jsem kde a teď se mi to nějak znovu objevilo v hlavě. Vždyť víte, jak to chodí.“

„No jo,“ přikývl Anišpit. „Je to to samý jako se mnou a osmocelulózovým pásem. Bylo to, jako kdybych si *pamatoval*, jak to mám udělat. Je to zvláštní, co vám občas vyvede vaše vlastní mysl.“

„To je ono.“

„Přesně.“

„Je to prostě myšlenka, na kterou konečně přišla řada, ne?“

„To je ono.“

„Přesně.“

„Jinak to není možné.“

Kolem stolu se rozhostilo mírně nejisté ticho. Byl to vlastně zvuk několika zmatených myslí, které se v duchu pokoušely položit mentální prst na to, co je znepokojovalo a čemu nemohly přijít na kloub.

Zdálo se, že vzduch v místnosti jiskří.

„A jak se to tam jmenuje?“ zeptal se po chvíli Anišpit.

„No, za starých časů se tomu říkalo Svatý les, ale víte, jak to dneska chodí,“ odpovídal Silverfish, který si mezitím k sobě stačil přitáhnout sáček s kukuřicí. „Všechno má nějaký ten cizí název a tomu místu se říká Holy Wood.“

„Holy Wood,“ naklonil Anišpit hlavu ke straně. „Zní to tak nějak... povědomě.“

Rozhostilo s další ticho a všichni o jeho prohlášení přemýšleli.

Mlčení nakonec přerušil Posílka.

„Tak dobrá,“ začal zvesela. „Holy Woode, tady nás máš!“

„Jo, jo,“ přikyvoval Silverfish a vrtěl hlavou, jako by se chtěl zbavit jakési neodbytné myšlenky. „To je zvláštní věc. Mám takový pocit..., že tam máme namířeno celou tu dobu, co jsme na světě...“

Zatím, několik tisíc kilometrů pod Silverfishem, se Velká A'Tuin rozvázným krokem přesouvala hvězdami posetou vesmírnou nocí.

Realita je křivka.

Ale v tom není problém. Problém je v tom, že jí není tolik, kolik by jí být mělo. Podle těch nejmystičtějších textů, uložených v knihovně Neviditelné univerzity –

– nejpřednějšího magického ústavu Zeměplochy, proslulého svou magií a bohatými večeremi, jehož sbírka magických knih je tak obrovská, že křiví vesmír a čas –

– leží přinejmenším devět desetin pravé reality vně mnohovesmíru, ale protože mnohovesmír dle definice zahrnuje absolutně všechno, co se dá považovat za něco, zjišťujeme, že tady nám věci začínají poněkud šponovat.

Mimo hranice vesmírů nám leží syrové, nezpracované reality typu: co by bylo, kdyby bylo – nejlepší by bylo, kdyby bylo – kdyby bylo, tak by nebylo a bylo by – prostě všechny ty divoké myšlenky a nápady, které se vytvořily a zase zanikly jako základní prvky ve vznikajících supernovách.

Jen občas se některé z nich podaří proniknout dovnitř v místech, tam, kde se ochranné stěny světů opotřebovaly. A v těch okamžicích pravá realita uniká.

Výsledek je podobný, jako když někdy vytryskne z mořských hlubin gejzír teplé vody, kolem kterého dočasně nalézají vhodné životní prostředí podivná podmořská stvoření. Nacházejí tam dost tepla a potravy, aby si vytvořila alespoň na krátký čas oázu života v prostředí, kde by vlastně vůbec žádný život být neměl.

Přesně tak, nevinně a hravě, pronikla na Zeměplochu myšlenka Holy Woodu.

A unikla realita.

A byla nalezena. Protože tam někde *mimo* žijí Věci, jejichž schopnost vyčenichat i ty nejmenší kousky pravé reality by zahanbila i proslulou schopnost žraloka zjistit na velkou vzdálenost sebemenší množství krve ve vodě.

Právě ty Věci se začaly shromažďovat.

Po písčném břehu se přehnala bouře, ale když dorazila k úpatí nízkého pahorku, zdálo se, že ho mraky obtékají. Na vyprahlou půdu dopadlo jen několik kapek vody a vichřice se změnila v příjemný vánek.

Vánek navál další vrstvu jemného písku na dávno vyhaslé ohniště.

O kus dál, na úbočí pahorku, nedaleko jámy, do které by se vešel, řekněme, jezevec, se uvolnil z písku malý oblázek a skutálel se dolů.

Měsíc nad tím místem přeběhl velmi rychle, protože se tam nechtěl zbytečně zdržovat.

Kvestor uctivě zaklepal na arcikancléřovy dveře a opatrně je otevřel.

Střela z kuše mu přišpendlila klobouk k dřevěné výplni dveří.

Arcikancléř sklonil kuši a vyslal k němu zářivý úsměv.

„To bylo zatraceně nebezpečné, nemyslíte?“ prohlásil. „Mohl jste zavinit ošklivou nehodu.“

Kvestor by se nikdy nedostal tam, kde byl dnes, nebo přesněji řečeno tam, kde byl před deseti vteřinami, kdy se cítil být silnou a vyrovnanou osobností, ne jako v této chvíli, kdy prožíval stav mírného srdečního kolapsu, kdyby neměl až neuvěřitelnou schopnost vstřebat každý šok a vzpamatovat se z nejneočekávanějších událostí.

Vytrhl střelu i s kloboukem z ostění.

„Vůbec nic se nestalo,“ prohlásil. Žádný hlas nemohl bez vynaložení maximálního úsilí znít tak chladně. „Ta díra skoro není vidět. A proč, tedy jaksi, střílíte na dveře, pane?“

„Myslete, člověče! Venku je tma a ty zatracené stěny jsou kamenné. Nečekáte snad, že budu střílet do těch mizerných stěn, co?“

„No ano,“ pokračoval opatrně kvestor, „ale ty dveře jsou, ehm, pět set let staré, víte?“ dodal s pečlivě dávkovaným pokáráním.

„Jo, vypadají na to,“ odpověděl nevzrušeně arcikancléř. „Jsou hnusné a černé. Víte, co bychom tady potřebovali, člověče? Mnohem míň kamene a starého dřeva a mnohem víc legrace a pestrosti. Pár sportovních plakátů a nějaké to zátiší s jelenem.“

„Hned na to dohlédnu,“ lhal kvestor hladce. Vzpomněl si na štůsek papírů, které nesl pod paží. „Ale mezitím, pane, možná byste mi mohl –“

„Dobrá,“ kývl arcikancléř a narazil si na hlavu svůj špičatý klobouk. „Jste skvělý. Já se teď musím skočit podívat na jednoho nemocného draka. Chudák malý, už se nedotkl svého dehtového oleje celé dni.“

„Ale váš podpis na jednom dvou dokladech je naprosto –“ zaútočil kvestor okamžitě.

„Nemůžu pořád jenom podpisovat papíry,“ zahlal ho arcikancléř máchnutím ruky. „Je to tady samé úřadování, to vám řeknu rovnou. A ještě jednu věc –“ v očích se mu objevil nepřítomný pohled, jako by si právě na něco vzpomněl.

„Dneska ráno jsem viděl legrační věc,“ naklonil se ke kvestorovi. „Potkal jsem na nádvoří opici. Upravenou jako ze škatulky.“

„Ó ano,“ usmál se kvestor vesele. „To byl knihovník.“

„Tak knihovník si chová takovéhle exotické domácí zvíře?“

„Ne, vy mi nerozumíte, pane,“ odpověděl kvestor spokojeně. „To byl knihovník.“

Arcikancléř na něj upřel zkoumavý pohled.

Kvestorův úsměv poněkud zesklivatěl.

„Knihovník je *opice*?“

Chvilí trvalo, než se kvestorovi podařilo celou situaci alespoň trochu jasně vysvětlit, a když skončil, arcikancléř prohlásil: „Tak vy se mi tady snažíte říct, že ten chlap, co dělal původně knihovníka, se působením magie změnil v opici?“

„Byla to nehoda v knihovně, tak to bylo, pane. Magická exploze. V jedné minutě byl člověkem, v následující z něj byl orangutan. Ale nesmíte mu říkat opice, pane. Je to lidoop.“

„Copak je v tom, k sakru, nějaký rozdíl?“

„Jak se zdá, tak pro něj ano. Stává se velmi... agresivní, když o něm řeknete, že je opice.“

„Nevystrkuje náhodou na lidi zadek, nebo snad ano?“

Kvestor zavřel oči a otrásl se. „Ne, pane. To dělají gibboni.“

„Aha!“ Arcikanclér se na okamžik zamyslel. „Ale ti tady nejsou zaměstnaní, že?“

„Ne, pane. Jenom knihovník, pane.“

„Tak něco takového tady nemůžeme trpět. V žádném případě! Nikdo nestojí o to, aby se nám po celé univerzitě potulovaly veliké chlupaté... kdovíco!“ prohlásil arcikanclér rezolutně. „Zbavte se ho!“

„Pro rány boží, to ne! Je to nejlepší knihovník, jakého kdy univerzita měla. A kolik na něm ušetříme!“

„Proč? Co mu platíme?“

„Buráky,“ odpověděl kvestor okamžitě. „Kromě toho je to jediný tvor, který ví, jak knihovna skutečně funguje.“

„Tak ho proměňte nazpět. To je houby život, když musí chlap trávit život v opici.“

„*Lidoopovi*, arcikancléři. Obávám se, že tomu sám dává přednost, být lidoopem.“

„A jak to, do pihele, můžete vědět?“ podíval se na něj arcikanclér podezřívavě. „Nebo snad mluví?“

Kvestor zaváhal. Pokud se jednalo o knihovníka, vždycky se narazilo na jedno a to samé. Všichni si na něj tak zvykli, že už si snad ani napamatovali na dobu, kdy v knihovně neobsluhoval lidoop se zažloutlým chrupem a silou tří mužů. Když se nějakou dobu děje něco neobyčejného, lidé si na to zvyknou a stává se z toho věc obyčejná. Jde jen o to, že když se to pokoušíte vysvětlit někomu cizímu, zní to dost podivně. Nervózně si odkašlal.

„Říká ‚ook‘, arcikancléři,“ odpověděl.

„A co to znamená?“

„Znamená to ‚ne‘, arcikancléři.“

„A jak teda řekne ‚ano‘?“

Toho se kvestor obával. „Oook‘, arcikancléři,“ odpověděl.

„Ale to bylo to samé oook jako to první oook!“

„Ale ne. Vůbec ne! Ujišťuji vás. Tam byl úplně jiný přízvuk... chtěl jsem říci, že když jste zvyklý...“, kvestor pokrčil rameny. „My jsme se mu prostě tak nějak naučili rozumět, arcikancléři.“

„No, když už nic jiného, alespoň se udržuje fit,“ prohlásil arcikancléř s pohrdavým úšklebkem. „Ne jako vy ostatní, hoši. Zašel jsem si dnes ráno do společenské místnosti* a ta byla plná chrápajících chlápků! Človče, to není společenská místnost, ale společenská nemístnost!“

„To asi byla rada starších, pane,“ vysvětloval kvestor. „Řekl bych, že ti jsou ve výjimečně skvělé formě.“

„Ve formě? Vždyť například děkan vypadá, jako by polkl peřinu!“

„Ale pane,“ prohlásil kvestor a vědoucně se usmál, „výraz ve formě, jak mu já rozumím, znamená schopný v místě nasazení, nebo vyhovující účelu a trvám na tom, že děkan dokonale vyhovuje svému úkolu, který spočívá v tom, že sedí celý den u stolu a konzumuje velké množství těžkých jídel.“ Kvestor si povolil malý úsměv.

Arcikancléř na něj vrhl pohled tak staromilský, že by nebylo divu, kdyby ho pochytil od trilobitů.

„To má být vtip?“ prohlásil podezřívavým tónem

* Pozn. překl: *Mágové jí podle vzoru kamrlík přezdívali mágorlík. Studenti ovšem, jak bývá často jejich zvykem, používali zkrácenou verzi tohoto slova a říkali jí mágorlík.*

člověka, který by nepochopil výraz ‚smysl pro humor‘, ani kdybyste mu jeho smysl vysvětlovali celou hodinu a přednášku doplnili barevnými grafy.

„To bylo jen takové moje soukromé pozorování,“ pustil se kvestor na tenký led.

Arcikanclér potřásl hlavou. „Nesnáším tyhle hloupé žertíky. Nesnáším chlápky, kteří se snaží být neustále hrozně vtipní. To máte z toho, že trávíte většinu času povalováním pod střechou. Pár čtyřicetikilometrových běhů nebo pochodů, a z děkana bude úplně jiný člověk.“

„To určitě, pane,“ přikývl kvestor. „Bude mrtvý.“

„Bude zdravý.“

„Možná, ale stejně bude mrtvý.“

Arcikanclér popuzeně zašustil papíry na stole.

„Změkčilost,“ zamručel. „Je to tady prolezlé změkčilostí. Celé tohle místo nestojí za fajfku tabáku. Lidi se celý den povalují nebo se proměňují v opice. Když jsem studoval *já*, nikoho z nás ani ve snu nenapadlo, že by se mohl změnit v *opici*.“ Znechuceně zvedl hlavu.

„Co jste to vlastně chtěl?“ vyštěkl.

„Cože?“ nechápal zmatený kvestor.

„Myslím, že když jste sem přišel, chtěl jste po mně, abych něco udělal, nebo ne? Vešel jste sem a něco jste ode mě chtěl. Možná že je to tím, že jsem jediný člověk široko daleko, který každé ráno nespí v křesle nebo neječí na nejbližším stromě,“ dodal arcikanclér se zadostiučiněním.

„Ehm. Myslím si, že to dělají gibboni, pane,“ upozorňoval ho takticky, kvestor.

„Cože? Cože? Snažte se, aby ta vaše řeč měla hlavu a patu, člověče!“

Kvestor se sebral. Neviděl důvodu, proč by s ním měl kdokoliv zacházet takovýmhle způsobem.

„No, chtěl jsem s vámi promluvit o jednom ze studentů, pane.“

„O jednom ze studentů?“ vyštěkl na něj arcikancléř.

„Ano, pane. To jsou takoví ti hubení, s bledými obličejí, vzpomínáte? My jsme totiž *univerzita*, víte? Musíme se s nimi smířit stejně jako s krysy –“

„Myslel jsem, že na to máme lidi, kteří se o ně dokážou postarat.“

„Sbor přednášejících. To ano. Jenže občas narážíme na takové případy... nevím, jak bych vám to řekl, arcikancléři, ale kdybyste se laskavě podíval na výsledky tady těch zkoušek...“

Byla půlnoc – ne tatáž půlnoc jako předtím, ale hodně podobná. Starý Tom, zvon bez srdce, který visel na jedné z věží univerzity, právě odbil svých dvanáct zvučných tich.

Dešťová mračna vyždímala na město poslední kapky vody. Ankh-Morpork se rozkládal v slabé záři několika navlhých hvězd, skutečný a hmatatelný jako cihla.

Rozšafín Ctibum, studující magických věd, odložil knihu a několikrát si rukama promnul obličej.

„Dobrá,“ prohlásil. „Zeptej se mě na něco. Na cokoliv. Dej se do toho.“

Viktor Grýnbaum, studující magie, vzal ze stolku svůj odřený výtisk knihy *Nekrotelecomicon v úpravě pro studující s návodem k praktickým pokusům* a namátkou jej otevřel. Ležel při tom na Rozšafínově posteli. Alespoň tou částí zad, která obsahuje lopatky. Zbytek těla a nohy měl vztyčené podél zdi a hlavu zalomenou téměř v pravém úhlu k trupu. To je

ovšem pro studenta, který si chce udělat pohodlí, celkem běžná pozice.

„Tak dobrá,“ prohlásil. „Takže – jsi připravený? Tak třeba... jo, řekni mi třeba, jak se jmenuje mimoprostorová obluda, jejíž charakteristický řev zní ‚Hurhušhurhušhurhuš!‘?“

„Yob Soddoth,“ odpověděl Rozšafín bez zaváhání.

„Dobře. Jak přinutí pekelná obluda Amahoni Sinhrt – vesmírný žabák s milionem potomků – svou oběť, aby vypustila duši?“

„Ona... ne, počkej, nic mi neříkej... připoutá ji na jedno místo a ukazuje jí tak dlouho obrázky svých mláďat, až tomu ubožákovi imploduje mozek.“

„Jo. Vždycky jsem si říkal, jak to asi funguje v praxi,“ řekl Viktor, který listoval v učebnici. „Předpokládám ale, že když řekneš potisící ‚ty oči, to jste celý vy‘, jsi stejně zralý na to spáchat sebevraždu.“

„Umíš toho tak strašně moc,“ prohlásil Rozšafín s obdivem. „Já nechápu, jak to, že jsi tu školu dávno nedodělal.“

„Hmm, to víš,“ zabručel Viktor. „Takový je svět. Měl jsem prostě smůlu u zkoušek, řekl bych.“

„Tak pokračuj,“ nadhodil Rozšafín. „Zeptej se mě ještě něco!“

Viktor znovu otevřel učebnici.

Chvilí bylo ticho.

Pak řekl: „Kde je Holy Wood neboli Svatý les?“

Rozšafín zavřel oči a několikrát se udeřil pěstí do čela. „Vydrž, vydrž... nic mi neříkej...“ Nakonec oči otevřel. „Co to má znamenat ‚kde je Holy Wood?‘“ zeptal se nechápavě. „Na žádný Svatý les si nevzpomínám.“

Viktor upíral oči do učebnice. O nějakém Holy Woodu tam nebylo ani zmínky.

„Skoro bych přísahal, že jsem slyšel... myslím, že jsem se zamyslel nad nějakým nesmyslem,“ omlouval se nakonec neohrabaně. „Víš, mám to určitě z toho přezkoušení.“

„Jasně, to chápu. Leze ti to dost na nervy, co? Jenže pak budeš mágem, a to přece stojí za to, ne?“

„Jasně,“ přikývl Viktor. „Už se nemůžu dočkat.“ Rozšafín sklapl knihu.

„Přestalo pršet. Pojď, skočíme si na jedno přes zeď. Myslím, že si trochu pití zasloužíme.“

Viktor na něj zahrozil prstem. „Ale jenom jedno. Musíme být střízliví,“ dodal. „Zítra jsou závěrečné zkoušky. Musíme mít čisté hlavy!“

„To jo,“ souhlasil Rozšafín.

Každý chápe, jak je důležité jít ke zkouškám střízlivý. Na nepochopení této jednoduché skutečnosti byla založena nejedna kariéra počíšťovače, sběrače ovoce nebo kytarového virtuosa v metru.

Jenže Viktor měl jiný, velmi pádný důvod, proč potřeboval čistou hlavu.

Stačila totiž sebemenší nepozornost, a mohl by projít!

Jeho zesnulý strýc mu zanechal doslova malé bohatství, pokud se nestane mágem. Když psal poslední vůli, neuvědomil si to, ale přesně to udělal. *Myslel* si, že pomáhá synovci dokončit studia, ale Viktor Grýnbaum byl velmi bystrý mladík a jako takový uvažoval následujícím způsobem:

Jaké jsou výhody a nevýhody být mágem? Dobrá, tak tedy požíváte určité společenské úcty, ale na druhé straně se občas ocítáte v nebezpečných situacích a téměř neustále vám hrozí nebezpečí, že vás

zabije některý z kolegů – mágů. V tom, že se z něj stane společensky uctívaná mrtvola, neviděl žádné štěstí.

Na druhé straně...

Jaké výhody a nevýhody má studující magie? Máte poměrně velké množství volného času, lidé vám mnohem snáz tolerují takové věci jako pití piva a zpěv košilatých písní. Nikdo se vás nepokouší zavraždit, s výjimkou běžných pokusů v rámci každodenního ankh-morporského života, a můžete udržovat klidný a pohodlný způsob existence. Samozřejmě o nějaké extra úctě nemůže být ani řeč, ale protože jste spokojeně naživu, celkem snadno se s tím vyrovnáte.

Viktor tedy nejdříve věnoval poměrně velké množství času a energie studiu podmínek poslední vůle, pak podrobnému rozboru nařízení o studiu a studijních pravidel Neviditelné univerzity a nakonec statisticky zpracoval všechny výsledky zkoušek za posledních padesát let.

Minimální počet bodů, se kterými studující prošel u závěrečných zkoušek, byl 88.

Neuspět bylo snadné. Neuspět dokázal každý *idiot*.

Jenže Viktorův strýček *idiot* nebyl. Jedna z podmínek závěti stanovila, že když Viktor docílí při závěrečných zkouškách méně než 80 bodů, vyschne pramen jeho financí jako slina na horké plotně.

Strýček svým způsobem dosáhl svého. Jen málokterý student studoval tak pečlivě a tvrdě jako Viktor. Říkalo se, že jeho znalosti v některých oborech by zastínily i znalosti mágů z nejvyšších úrovní. Strávil bezpočet hodin v pohodlném knihovním křesle čtením grimoárů. Propátral zkušební archy písemných prací z minulých let a prostudoval zkouškové techniky přednášejících. Chodil na přednášky tak